

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิจัยกระจายเสียงรัฐสภาและสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5731

เรื่อง “ข้าราชการพลเรือนกลาโหม”
ผู้เรียบเรียง นางสาวสุภาพิชญ์ ธีระวัฒน์ นิตกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

ออกอากาศ ตุลาคม 2567

“ข้าราชการพลเรือนกลาโหม” หมายความว่า ข้าราชการที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้รับราชการในกระทรวงกลาโหมในตำแหน่งที่มีใช้อัตราทหารและไม่มีชั้นยศเพื่อปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทาง เช่น ด้านการแพทย์ การพยาบาล ด้านครูอาจารย์ ด้านกฎหมาย ด้านการงบประมาณและการบัญชี นักวิจัยและนักวิทยาศาสตร์ และด้านธุรการ เป็นต้น

ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2551 ได้แบ่งข้าราชการของกระทรวงกลาโหมออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1.ข้าราชการทหาร 2.ข้าราชการพลเรือนกลาโหม และกำหนดให้รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับกำหนดตำแหน่ง การบรรจุ การแต่งตั้ง การปรับตำแหน่ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การบังคับบัญชา วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ การอุทธรณ์ ร้องทุกข์ และการอื่นใดที่จำเป็นเกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา ซึ่งปัจจุบันได้มี “พระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการพลเรือนกลาโหม พ.ศ. 2566” กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ และกำหนดให้ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนกลาโหมจะมีในส่วนราชการใด จำนวนเท่าใด ตำแหน่ง สายงาน ระดับใด ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการกำหนดไว้ในกฎหมายให้มีข้าราชการพลเรือนกลาโหมเป็นข้าราชการประเภทหนึ่งในกระทรวงกลาโหมแล้วตั้งแต่ปี 2551 ก็ตาม แต่ที่ผ่านมาข้าราชการของกระทรวงกลาโหมก็ยังคงเป็นข้าราชการทหารทั้งหมดไม่ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยกำลังรบ หรือหน่วยสนับสนุนก็ตาม จนกระทั่งเมื่อเดือนมิถุนายน 2567 ที่ผ่านมามีการบรรจุข้าราชการพลเรือนกลาโหมกลุ่มแรก จำนวน 8 อัตราใน 4 หน่วยงานของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม คือ กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหม กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม สำนักงบประมาณกลาโหม และกรมการเงินกลาโหม

สำหรับความก้าวหน้าของข้าราชการพลเรือนกลาโหมที่ไม่มีชั้นยศนั้น พระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการพลเรือนกลาโหม พ.ศ. 2566 ได้กำหนดโครงสร้างตำแหน่งข้าราชการพลเรือนกลาโหมให้คล้ายคลึงกันกับข้าราชการพลเรือนสามัญ โดยได้กำหนดให้มีตำแหน่งทั้งสิ้น 5 ประเภท ได้แก่ ประเภทบริหาร ประเภทอำนวยการ ประเภทวิชาการ ประเภททั่วไป และเพิ่มตำแหน่งประเภทการสอนหรือวิจัยเพิ่มเติมขึ้นให้สอดคล้อง

กับลักษณะงานในกระทรวงกลาโหมที่มีสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงกลาโหมด้วย นอกจากนั้น ระดับตำแหน่งที่กำหนดไว้ก็เป็นไปในทำนองเดียวกันกับข้าราชการพลเรือน เช่น ในตำแหน่งประเภทวิชาการ แบ่งเป็นระดับปฏิบัติการ ข้าราชการ ข้าราชการพิเศษ เชี่ยวชาญ และระดับทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสอดคล้องกับระดับตำแหน่งของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาด้วย เช่น ในตำแหน่งประเภทการสอนหรือการวิจัย ประเภทคณาจารย์ แบ่งเป็นระดับ อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ในขณะที่ประเภทครู แบ่งเป็นระดับครู ครูชำนาญการ ครูชำนาญการพิเศษ ครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ และแม้ข้าราชการพลเรือนกลาโหมจะไม่ได้เป็นข้าราชการทหารซึ่งมีชั้นยศ แต่ก็ยังคงได้สวัสดิการต่าง ๆ เทียบเท่าข้าราชการทหาร

แนวคิดการกำหนดให้มีข้าราชการพลเรือนกลาโหมในหน่วยทหารเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาโครงสร้างของตำแหน่งของกองทัพที่ประกอบด้วยสายงานหลักซึ่งเป็นหน่วยกำลังรบและสายงานสนับสนุน แต่สายงานหลักมักได้รับการพิจารณาว่าเป็นหัวใจสำคัญมากกว่า ส่งผลถึงการเติบโตในองค์กร บุคลากรในสายงานหลักได้รับโอกาสที่ดีกว่าบุคลากรในสายงานสนับสนุน ทำให้บุคลากรในสายงานสนับสนุนมักหาโอกาสพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทหารมากขึ้น และให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของตนเองน้อยลง เพื่อผันตนเองเข้าสู่ช่องทางที่สามารถเติบโตได้ดีกว่า ซึ่งการมีระบบข้าราชการพลเรือนกลาโหมจะช่วยให้บุคลากรในสายงานสนับสนุนสามารถเติบโตและพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของตนเองได้ดีขึ้นเพราะไม่จำเป็นต้องเข้ารับการฝึกอบรมด้านการทหารเพื่อให้เติบโตตามลำดับชั้นยศทหาร ช่วยลดปัญหาจำนวนอัตราข้าราชการทหารที่มีมากและลดความคับคั่งในแต่ละชั้นยศโดยเฉพาะในชั้นยศระดับสูง นอกจากนั้น ยังช่วยประหยัดงบประมาณในการจัดการฝึกอบรมด้านการทหารเนื่องจากไม่จำเป็นต้องจัดการพัฒนาและฝึกอบรมด้านการทหารให้แก่บุคลากรในส่วนงานสนับสนุนที่เป็นข้าราชการพลเรือนกลาโหมมากนักเพราะไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่หลักในการรบโดยตรงและไม่มีเวลาจำเป็นในการเติบโตในชั้นยศ

การจัดให้มีข้าราชการพลเรือนกลาโหมจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อแยกประเภทกำลังพลของกระทรวงกลาโหมให้สอดคล้องกับลักษณะงาน รักษาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางให้อยู่ในตำแหน่งและหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เพิ่มประสิทธิภาพของหน่วยงาน รองรับความก้าวหน้าในสายงานสนับสนุนโดยไม่ทำให้งบประมาณเพิ่มขึ้น และไม่กระทบต่อข้าราชการที่มีอยู่ในปัจจุบัน การบรรจุข้าราชการพลเรือนกลาโหมทดแทนข้าราชการทหารเป็นหนึ่งในมาตรการปรับลดจำนวนกำลังพลที่เป็นทหารของกระทรวงกลาโหม โดยเริ่มจากตำแหน่งที่จำเป็นต้องใช้ความชำนาญเฉพาะทางซึ่งการปฏิบัติงานไม่ต้องใช้กำลังพลที่เป็นทหาร ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามแผนปรับลดกำลังพล นโยบายของกระทรวงกลาโหมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

บรรณานุกรม

- กลาโหมเผยแพร่แผนปฏิรูปกองทัพ ลดกำลังทหาร ใช้ข้าราชการพลเรือนแทน. (15 มิถุนายน 2563). สืบค้น 24 กันยายน 2567 จาก <https://www.posttoday.com/politics/626025>
- ผดุงศักดิ์ กลั่นเสนาะ. (2553). การปรับโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐ: กรณีศึกษาการบรรจุข้าราชการพลเรือนกลาโหมในหน่วยทหาร. สืบค้น 25 กันยายน 2567 จาก <https://kpi-lib.com/elib/cgi-bin/opacexe.exe?op=mmvw&db=Main&skin=s&mmid=2988&bid=14958>
- “พระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการพลเรือนกลาโหม พ.ศ. 2566” (19 มีนาคม 2566). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 140 ตอนที่ 20 ก, หน้า 73-96.
- สรุปสาระสำคัญของพระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการพลเรือนกลาโหม พ.ศ. 2566. (19 เมษายน 2566) สืบค้น 23 กันยายน 2567 จาก <https://oja.rtarf.mi.th/new/attachments/article/260/%E0%B8%AA%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%9B%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%A5%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%AB%E0%B8%A1.pdf>
- สุทิน ยกเป็นวัน ปวศ. บรรจุข้าราชการพลเรือนกลาโหม รุ่นแรก โปรยยาหอม เด็บโตได้เป็นปลัด กท.. (11 มิถุนายน 2567) สืบค้น 20 กันยายน 2567 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_4621814
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547. สืบค้น 23 กันยายน 2567 จาก <https://www.ocs.go.th/council-of-state/#/public/doc/dVR1cXB1bzhkMnZXcnNzT3Z5OXRXUT09>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2547. สืบค้น 23 กันยายน 2567 จาก <https://www.ocs.go.th/council-of-state/#/public/doc/Vjh5bkhaTVdqMFNHZm9OTk5OVUx2dz09>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551. สืบค้น 23 กันยายน 2567 จาก <https://www.ocs.go.th/council-of-state/#/public/doc/YVpPTUM4TLhSRGFBa0lvdG56QXNmUT09>